

הנחיות בנוגע לחיסונים כנגד וירוס הקורונה החדש (SARS-CoV-2) בחולים אונקולוגים, המטואונקולוגים, והשתלות מח-עצם

חולים המטופלים בטיפולים מדכאי מערכת החיסון, כגון כימותרפיה וטיפולים ביולוגיים, נמצאים בסיכון מוגבר לתחלואה קשה ולתמותה מוגברת מהמחלה הנגרמת על ידי וירוס הקורונה החדש (COVID-19). פרט למחלה החריפה, לוירוס יש השפעות ארוכות טווח גם באנשים בריאים שסבלו ממחלה קלה, כולל עייפות, הפרעות בחוש הריח והטעם, ירידה קוגניטיבית, חולשה וקוצר נשימה. מעבר לכך, המחלה מצריכה במדוכאי חיסון במקרים רבים אשפוז ממושך וגם משהחלימו קלינית - בידוד ממושך עקב הפרשת הנגיף. מספר חיסונים לוירוס הגורם למחלת ה-COVID-19 נמצאים בשלבים מתקדמים של מחקר / אושרו לשימוש. הללו כוללים:

סוג החיסון	שם התכשיר והחברה	סטטוס החיסון	דרך מתן
מבוסס על רנא שליח (mRNA)	BNT162b2 [Pfizer]	אושר לשימוש בארה"ב, הוחל מתן באירופה	הזרקה לשריר בשתי מנות במרחק 21 יום
	mRNA-1273 [Moderna]	הוגש לאישור לאחר סיום מחקר קליני גדול	הזרקה לשריר בשתי מנות במרחק 28 יום
מבוסס על וירוס אדנו כנשא	AZD1222 [AstraZeneca]	עדיין לא אושר אך בוצע מחקר קליני גדול	הזרקה לשריר בשתי מנות
	Ad26.COVS.2 [Janssen]	עדיין לא אושר אך בוצע מחקר קליני גדול	הזרקה לשריר בשתי מנות

חיסוני קורונה מבוססי רנא שליח נבדקו עד כה במחקרים על למעלה מ-70,000 איש, ונמצאו בעלי יעילות גבוהה ובטיחות גבוהה לטווח קצר (כחודשיים מעקב). תופעות הלוואי כוללות כאב במקום ההזרקה, עייפות, חום, צמרמורת, כאבי שרירים, כאבי ראש, ותגובה אלרגית, רובן המכריע בחומרה קלה-בינונית. חולים תחת טיפולים כימותרפיים (ומדוכאי חיסון בכלל) לא נכללו במחקרים עד כה ולכן לא ניתן לנבא מה תהיה מידת ההתחסנות שלהם כנגד הנגיף - דהיינו אין בטחון לגבי מידת היעילות שלהם באותם חולים. מאידך, לגבי נושא הבטיחות, כיון שהחיסון לא מכיל וירוס חי, ניתן לתת אותו למדוכאי חיסון ולא צפויות תופעות לוואי מעבר לאלה שתוארו באנשים בריאים. הועלה חשש כי בחולים עם לימפומה, CLL או MDS, החיסון עלול לגרום לתגובה אימונית מוגזמת, אך חשש זה אינו מבוסס על מידע ממחקרים. לאור המחלה הקשה יותר במדוכאי חיסון, הכרוכה בתמותה ניכרת, נראה בסבירות גבוהה ביותר כי החיסון יביא יותר תועלת מנזק.

לפיכך, **אנו ממליצים לחולים אונקולוגים והמטואונקולוגים לקבל את החיסון לפי ההנחיות הבאות:**

- **חולים לקראת טיפול כמותרפי** – מומלץ לקבל את החיסון לפחות שבועיים לפני הטיפול.
- **חולים במהלך טיפול כימותרפי** - עדיף לחסן לפחות 3 חודשים מתום טיפול ולפחות 6 חודשים מתום טיפול ב-CD20 Anti (למשל Obinutuzumab, rituximab). עם זאת, יש לדון עם הרופא המטפל לגבי חיסון תוך כדי טיפול בהתחשב במצב התחלואה באוכלוסייה הכללית ולשקול את הסכנה של אי קבלת החיסון לעומת הסיכון לתגובה פחות אפקטיבית לו.
- **חולים לאחר השתלת מח עצם** – מומלץ להתחסן 3-6 חודשים לאחר ההשתלה, תוך התחשבות במצב התחלואה באוכלוסייה הכללית (במקרה של תחלואה גבוהה אין להמתין עם מתן החיסון מעבר ל-3 חודשים).
- לגבי **חולים המקבלים תרופות מסוג check point inhibitors**, אשר מעוררות את מערכת החיסון - עלה חשש תיאורטי כי החיסון יגרום לעירור יתר של מערכת החיסון ולכן יעלה הסיכוי לתופעות לוואי. מומלץ לתת חיסון לחולים אלה אך ורק לאחר דיון עם הרופא המטפל.
- בנוסף אנחנו ממליצים מאד לבני ביתם של מדוכאי חיסון גם הם להתחסן כדי להגן על בני משפחתם המושתלים.
- כמו כן, מומלץ למטופלים ובני משפחותיהם להקפיד על חיסון לשפעת – על מנת להימנע מתחלואה כפולה או בלבול ביחס לתסמיני מחלה ויראלית.
- יש להדגיש כי החיסון אינו תחליף לנקיטת אמצעי זהירות – שמירה על ריחוק חברתי, היגיינה אישית ועטיית מסכות! עד שלא יושג באוכלוסייה חיסון עדר, עדיין קיים סיכוי להידבק במחלה.**
- הוריות נגד לחיסון:** אין לתת את החיסון למי שהיתה לו בעבר תגובה אלרגית מידית קשה למרכיבי החיסון. לגבי תגובות אלרגיות אחרות יש לנהוג בהתאם להמלצות של האיגוד הישראלי לאלרגיה ואימונולוגיה קלינית (ראה מקורות מידע) ובהתייעצות עם הרופא המטפל.
- לגבי מטופלים שידוע להם כי חלו ב-COVID-19 – מומלץ לפנות לרופא המטפל לבדיקת נוגדנים לוירוס (בדיקת סרולוגיה) ובהתאם לתשובה לדון עם הרופא המטפל לגבי הצורך והאפשרות לחיסון.
- מתן במטופלים המקבלים תרופות נוגדות קרישה :**
- ניתן לקבל חיסון בזריקה לתוך השריר במחט דקה 23 או 25g, יש ללחוץ על מקום ההזרקה כ 2-3 דק' (ללא עיסוי של המקום) . יש לידע את המטופל כי יתכן שיגרם שטף דם מקומי.
- למטופלים בקומדין מומלץ לבצע בדיקת INR לפני החיסון בכדי לוודא שלא גבוה מהתחום הרצוי (ברב המטופלים INR 2-3 או במסתם תותב בין 2.5-3.5).
- במטופלים בנוגדי קרישה ישירים (אליקוויס, קסרלטו, פרדקסה), מומלץ לבצע את החיסון בזמן השפל של התרופה (לפני הכדור הבא).
- ניתן להתייעץ ברופאי יחידת הקרישה לגבי מטופלים ספציפיים הסובלים מהפרעות דם.

מקורות מידע:

1. האיגוד הישראלי למחלות זיהומיות. חיסונים נגד קורונה - כל מה שחשוב לדעת. 7 לדצמבר 2020.
2. הנחיות החברה האמריקאית להמטולוגיה. ASH-ASTCT COVID-19 and Vaccines: Frequently Asked Questions. <https://www.hematology.org/covid-19/ash-astct-covid-19-and-vaccines>
3. האיגוד הישראלי לאלרגיה ואימונולוגיה קלינית. <https://www.the-iaaci.org.il>

המסמך נכתב ואושר על ידי פרופ' דפנה יהב, מנהלת שירותי זיהומים במדוכאי חיסון, פרופ' פיה רענני, מנהלת המכון ההמטולוגי, ד"ר משה ישורון, מנהל השתלות מח עצם, וד"ר גליה ספקטר, מנהלת יחידת קרישה, מרכז רפואי רבין, קמפוס בלינסון

